

**Dosar nr.2a-3971/19
(2-18155688-02-2a-01112019)**

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău sediul Centru judecător S. Daguța

D E C I Z I E

05 martie 2020

mun.Chișinău

**Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău**

În componența:

Președintele ședinței, judecător

Muruianu Ion

Judecătorii:

Malîi Ala și Cojocaru Olga

Grefier

Grigoraș Valeria

examinând în ședință publică, cererea de apel declarată ***** împotriva hotărârii Judecătoria Chișinău (sediul Centru) din 19 iunie 2019, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de ***** către ***** privind obligarea eliberării facturii fiscale, compensarea cheltuielilor de judecată,-

C O N S T A T Ă :

La data de 11.05.2018 reclamanta SRL ”Inima Codrului” s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva pârâtei SA ”Supraten” prin care a solicitat obligarea eliberării facturii fiscale în temeiul bonului fiscal nr.0142 din 29 martie 2018 în sumă de 691,19 lei, compensarea cheltuielilor de judecată în sumă de 270 lei pentru taxa de stat (f.d. 3- 6).

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamanta a indicat în fapt următoarele circumstanțe:

La data de 29 martie 2018, ora 18:05, ***** care este administratorul reclamantei *****, a procurat de la pârâta SA,,Supraten”, marfă pentru necesitățile întreprinderii: peliculă, saci, becuri, sacoșe, în sumă totală de 691,19 lei.

La data de 30 martie 2018, aproximativ ora 14:00, angajata ***** *****, s-a prezentat în contabilitatea ***** și a solicitat eliberarea facturii fiscale conform bonului fiscal nr.0142 din 29 martie 2018, la ce persoanele responsabile a întreprinderii pârâte au refuzat categoric.

La 03 aprilie 2018 a fost expediată în adresa pârâtei o somație prin care s-a solicitat eliberarea facturii fiscale în baza bonului fiscal din 29 martie 2018.

La 04 aprilie 2018 pârâta a confirmat recepționarea somației din data de 03 aprilie 2018, însă pe parcursul a 38 de zile, un răspuns nu a fost oferit, din care motiv reclamantul a înaintat cerere de chemare în judecată.

Reclamanta consideră că prin refuzul pârâtei de a elibera factura fiscală, reclamantei i s-a cauzat un prejudiciu material în sumă de 115,2 lei, suma TVA, care urma să fie calculată pentru luna martie 2018 și recalculată la suma TVA achitată de reclamanta SRL "Inima Codrului" pentru servicii acordate.

Mai menționează că, prejudiciul material și cel moral este în directă legătură cu acțiunea ilegală a angajaților *****, și că este în afara oricăror dubii că administrația pârâtei a acționat vădit ilegal, ignorând intenționat prevederile legislației în vigoare, în deosebi prevederile Codului Fiscal.

În drept, reclamanta a întemeiat acțiunea civilă în baza art., art. 8, 10, 14, 1398, 1416 Cod Civil RM (redacția de până la 01.03.2019), art.8 alin.(2) lit.a) Cod Fiscal RM, art., art.7 alin.(2), 19 alin.(1), 20 alin.(1) lit.a), alin.(6) Legea contabilității RM (nr.113 din 27.04.2007), art.117 alin.(1) și art.101 Cod Fiscal al RM.

Prin Hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 19 iunie 2019, cererea de chemare în judecată s-a respins, ca fiind neîntemeiată.

La data de 11 iulie 2019, reprezentantul *****, administratorul ***** a declarat cerere de apel împotriva Hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 19 iunie 2019, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie dispus obligarea administrației ***** să elibereze și expedieze factura fiscală, în baza bonului nr. 0142 din 29 martie 2018 în sumă de 691,19 lei, la adresa indicată în prezenta cerere de chemare în judecată;

Încasarea de la contul *****, c/f: 1003600005791, în beneficiul *****, c/f: 1013600011131 a sumei în mărime de 270 lei cu titlu de cheltuieli de judecată-taxa de stat.

În motivarea cererii de apel, apelantul a indicat motivele de drept și de fapt specificate în cererea de chemare în judecată, suplimentar a invocat că instanța de fond a ignorat intenționat toate prevederile legislației în vigoare și hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 19 iunie 2019 o consideră vădit ilegală.

În drept ***** și ***** au invocat prevederile art.8 alin.(2) lit.a), art.101, Cod Fiscal, art.7 alin.(2), art.19 alin. (1) și (2), art.20 alin. (1) lit. a), art.20 alin (6) al Legii contabilității, nr.113 din 27.04.2007.

Relevă că articolul 117 alin. (1) al Codului Fiscal RM stabilește, că subiectul impozabil care efectuează o livrare impozabilă pe teritoriul țării este obligat să prezinte cumpărătorului (beneficiarului) factura fiscală pe livrarea în cauză, iar prezentarea facturii fiscale se efectuează la momentul apariției obligației fiscale.

Menționează că potrivit scrisorii Serviciului Fiscal de Stat cu nr. 26-08/4-1-11/1-3677/3S din 06 ianuarie 2015 - „Normele menționate la art. 117 alin. (3) din

Codul Fiscal nu limitează în timp eliberarea facturii fiscale, subiectul impunerii avînd obligația de a elibera factura fiscală la solicitarea cumpărătorului ”.

Reprezentantul intimatului ***** și intervenientul accesoriu Inspectoratul Fiscal de Stat în termenul acordat, referință la apel nu au prezentat.

În ședința instanței de apel apelanții ***** și ***** nu s-au prezentat, fiind înștiințați în mod legal, inclusiv prin intermediul poștei electronice despre ora, locul și data examinării cererii de apel și nu au indicat careva motive (f.d.161).

Reprezentantul intervenientului accesoriu Inspectoratul Fiscal de Stat, fiind citat legal, în cadrul ședinței de judecată nu s-a prezentat(f.d.163).

Reprezentantul intimatei *****, Melnic Alexandr, în cadrul ședinței de judecată în apel a solicitat respingerea cererii de apel ca fiind neîntemeiată cu menținerea Hotărârii Judecătoreiei Chișinău, sediul Centru din 19 iunie 2019, ca fiind legală și temeinică.

Audiind explicațiile părții prezente în ședința instanței de apel, studiind și apreciind materialele dosarului, Colegiul ajunge la concluzia că cererea de apel este neîntemeiată, pasibilă de a fi respinsă, cu menținerea hotărârii instanței de fond din următoarele considerente.

În conformitate cu art.385 lit.a) CPC, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul și să mențină hotărârea primei instanțe.

Potrivit art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Conform art. 241 alin. (2), (5) și (6) din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească constă din partea introductivă și partea dispozitivă. În cazurile prevăzute la art.236 alin.(5), hotărârea judecătorească constă din partea introductivă, partea descriptivă, motivare și dispozitiv. Fiecare parte a hotărârii se evidențiază separat în textul acesteia. În motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

Potrivit recomandărilor avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, o motivație și o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești și un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce iau fost prezentate.

Instanța de apel menționează că art. 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptată la Roma la 4 noiembrie 1950, garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent și unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în fața eventualului arbitrar judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

În opinia Colegiului, prima instanță a ținut cont de aceste deziderate și a adoptat o hotărâre bazată pe fundament temeinic și materialul probator administrat.

Colegiul constată că, prima instanță a determinat corect raportul juridic dedus judecății, circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii au fost stabilite și elucidate pe deplin, probelor prezentate a dat apreciere completă, obiectivă și sub toate aspectele, iar hotărârea este legală și întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale a participanților la proces.

Cadrul legal relevant speței.

Codul civil(în redacția în vigoare pînă la 01.03.2019 în perioada desfășurării raportului civil litigiat).

Articolul 8. Temeiurile apariției drepturilor și obligațiilor civile

(1) Drepturile și obligațiile civile apar în temeiul legii, precum și în baza actelor persoanelor fizice și juridice care, deși nu sînt prevăzute de lege, dau naștere la drepturi și obligații civile, pornind de la principiile generale și de la sensul legislației civile.

(2) Drepturile și obligațiile civile apar:

- a) din contracte și din alte acte juridice;
- b) din acte emise de o autoritate publică, prevăzute de lege drept temei al apariției drepturilor și obligațiilor civile;
- c) din hotărîre judecătorească în care sînt stabilite drepturi și obligații;
- d) în urma creării și dobîndirii de patrimoniu în temeiuri neinterzise de lege;
- e) în urma elaborării de lucrări științifice, creării de opere literare, de artă, în urma invențiilor și altor rezultate ale activității intelectuale;
- f) în urma cauzării de prejudicii unei alte persoane;
- g) în urma îmbogățirii fără justă cauză;
- h) în urma altor fapte ale persoanelor fizice și juridice și a unor evenimente de care legislația leagă apariția unor efecte juridice în materie civilă.

Articolul 9. Exercițarea drepturilor și executarea obligațiilor

(1) Persoanele fizice și juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile cu bună-credință, în

acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică și cu bunele moravuri. Buna-credință se prezumă pînă la proba contrară.

(2) Neexercitarea de către persoanele fizice și juridice a drepturilor civile ce le revin nu duce la stingerea acestora, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Articolul 10. Apărarea judiciară a drepturilor civile

(1) Apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară.

(2) Modul de aplanare a litigiului dintre părți pînă la adresare în instanță de judecată poate fi prevăzut prin lege sau contract.

(3) Apărarea drepturilor civile pe cale administrativă se face doar în cazurile prevăzute de lege. Hotărîrea emisă pe cale administrativă poate fi atacată în instanță de judecată.

Articolul 11. Metodele de apărare a drepturilor civile

Apărarea dreptului civil se face prin:

- a) recunoașterea dreptului;
- b) restabilirea situației anterioare încălcării dreptului și suprimarea acțiunilor prin care se încalcă dreptul sau se creează pericolul încălcării lui;
- c) recunoașterea nulității actului juridic;
- d) declararea nulității actului emis de o autoritate publică;
- e) impunerea la executarea obligației în natură;
- f) autoapărare;
- g) repararea prejudiciilor;
- h) încasarea clauzei penale;
- i) repararea prejudiciului moral;
- j) desființarea sau modificarea raportului juridic;
- k) neaplicarea de către instanța de judecată a actului ce contravine legii emis de o autoritate publică;
- l) alte căi prevăzute de lege.

Articolul 14. Repararea prejudiciilor

(1) Persoana lezată într-un drept al ei poate cere repararea integrală a prejudiciului cauzat astfel.

(2) Se consideră prejudiciu cheltuielile pe care persoana lezată într-un drept al ei le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului încălcat, pierderea sau deteriorarea bunurilor sale (prejudiciu efectiv), precum și beneficiul neobținut prin încălcarea dreptului (venitul ratat).

(3) Dacă cel care a lezat o persoană într-un drept al ei obține ca urmare venituri, persoana lezată este în drept să ceară, pe lîngă reparația prejudiciilor, partea din venit rămasă după reparație.

Articolul 55. Noțiunea de persoană juridică

(1) Persoană juridică este organizația **care are un patrimoniu distinct și răspunde pentru obligațiile sale cu acest patrimoniu**, poate să dobîndească și să

exercite **în nume propriu** drepturi patrimoniale și personale nepatrimoniale, să-și asume obligații, poate fi reclamant și pârît în instanță de judecată.

(2) Persoana juridică poate fi organizată în mod corporativ sau în baza calității de membru, poate fi dependentă sau independentă de un anumit număr de membri, poate avea scop lucrativ sau nelucrativ.

(3) În funcție de participare la constituirea patrimoniului persoanei juridice, fondatorii (membrii) au sau nu au drepturi de creanță față de ea. Persoane juridice în a căror privință fondatorii (membrii) au drepturi de creanță sînt societățile comerciale și cooperativele. Persoane juridice în a căror privință fondatorii (membrii) nu au drepturi de creanță sînt organizațiile necomerciale.

Articolul 68. Răspunderea persoanei juridice

(1) Persoana juridică răspunde pentru obligațiile sale cu tot patrimoniul ce îi aparține.

(2) Fondatorul (membrul) persoanei juridice nu răspunde pentru obligațiile persoanei juridice, iar persoana juridică nu răspunde pentru obligațiile fondatorului (membrului), cu excepțiile stabilite de lege sau de actul de constituire.

Articolul 514. Temeiurile nașterii obligațiilor

Obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Articolul 1398. Temeiul și condițiile generale ale răspunderii delictuale

(1) Cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

(2) Prejudiciul cauzat prin fapte licite sau fără vinovăție se repară numai în cazurile expres prevăzute de lege.

(3) O altă persoană decît autorul prejudiciului este obligată să repare prejudiciul numai în cazurile expres prevăzute de lege.

(4) Prejudiciul nu se repară dacă a fost cauzat la rugămintea sau cu consimțămîntul persoanei vătămate și dacă fapta autorului nu vine în contradicție cu normele de etică și morală.

Articolul 1416. Modul de reparare a prejudiciului

(1) Instanța de judecată stabilește felul despăgubirii în funcție de circumstanțe. Ea va lua hotărîre diferită de cererea păgubitului numai din motive întemeiate.

(2) Instanța de judecată, adoptînd hotărîre cu privire la reparația prejudiciului, obligă autorul prejudiciului să pună la dispoziție un bun de același gen și de aceeași calitate, să repare bunul pe care l-a deteriorat ori să compenseze integral prin echivalent bănesc prejudiciul cauzat.

(3) Instanța de judecată stabilește cuantumul reparației prin echivalent bănesc în funcție de întinderea prejudiciului de la data pronunțării hotărârii. Persoana vătămată poate cere despăgubiri suplimentare pentru prejudiciul care a apărut după pronunțarea acestei hotărâri.

(4) Repararea prejudiciului prin echivalent bănesc se face prin încasarea unei sume globale în folosul persoanei vătămate sau prin stabilirea unei redevențe. În cazul în care se stabilește o redevență, debitorul poate fi obligat la depunerea unei garanții.

Articolul 1422. Reparația prejudiciului moral

(1) În cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte **ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale**, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

(2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

(3) Reparația prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege.

Codul Fiscal.

Articolul 1. Relațiile reglementate de prezentul cod

(1) Prin prezentul cod se stabilesc principiile generale ale impozitării în Republica Moldova, statutul juridic al contribuabililor, al Serviciului Fiscal de Stat și al altor participanți la relațiile reglementate de legislația fiscală, principiile de determinare a obiectului impunerii, principiile evidenței veniturilor și cheltuielilor deduse, modul și condițiile de tragere la răspundere pentru încălcarea legislației fiscale, precum și modul de contestare a acțiunilor Serviciului Fiscal de Stat și ale persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora.

(2) Prezentul cod reglementează relațiile ce țin de executarea obligațiilor fiscale în ce privește impozitele și taxele de stat, stabilind, de asemenea, principiile generale de determinare și percepere a impozitelor și taxelor locale.

(3) Noțiunile și prevederile prezentului cod se aplică în exclusivitate în limitele relațiilor fiscale și ale altor relații legate de acestea.

Articolul 5. Noțiuni generale

Următoarele noțiuni se aplică în scopul impozitării, fără modificarea statutului juridic al persoanelor juridice și fizice prevăzut de legislația în vigoare:

1) *Persoană* – orice persoană fizică sau juridică.

2) *Contribuabil, subiect al impunerii* – persoană care, conform legislației fiscale, este obligată să calculeze și/sau să achite la buget orice impozite și taxe, penalitățile și amenzile respective; persoană care, conform legislației fiscale, este obligată să rețină sau să perceapă de la altă persoană și să achite la buget plățile indicate.

3) *Persoană fizică:*

a) cetățean al Republicii Moldova, cetățean străin, apatrid;
b) forma organizatorică cu statut de persoană fizică, potrivit legislației, inclusiv întreprinzătorul individual, gospodăria țărănească (de fermier), dacă prezentul cod nu prevede altfel.

4) *Persoană juridică* – orice societate comercială, cooperativă, întreprindere, instituție, fundație, asociație, inclusiv creată cu participarea unei persoane străine, și alte organizații, cu excepția subdiviziunilor organizațiilor nominalizate ce nu dispun de patrimoniu autonom și a formelor organizatorice cu statut de persoană fizică, potrivit legislației.

5) *Rezident:*

a) orice persoană fizică care corespunde uneia din cerințele de mai jos:
i) are domiciliu permanent în Republica Moldova, inclusiv:
- se află la tratament sau la odihnă, sau la învățătură, sau în deplasare peste hotare;
- este persoană cu funcții de răspundere a Republicii Moldova, aflată în exercițiul funcțiunii peste hotare;
ii) se află în Republica Moldova cel puțin 183 de zile pe parcursul anului fiscal;
b) orice persoană juridică sau formă organizatorică cu statut de persoană fizică a cărei activitate este organizată sau gestionată în Republica Moldova ori a cărei loc de bază de desfășurare a activității este Republica Moldova.

6) *Nerezident:*

a) orice persoană fizică care nu este rezident în conformitate cu pct.5) lit.a) ori, deși corespunde cerințelor pct.5) lit.a), se află în Republica Moldova:
- în calitate de persoană cu statut diplomatic sau consular ori în calitate de membru al familiei unei asemenea persoane;
- în calitate de colaborator al unei organizații internaționale, create în baza tratatului internațional la care Republica Moldova este parte, sau în calitate de membru al familiei unui asemenea colaborator;
- la tratament sau la odihnă, sau la învățătură, dacă această persoană fizică s-a aflat în Republica Moldova exclusiv în aceste scopuri;
- exclusiv în scopul trecerii dintr-un stat străin în alt stat străin prin teritoriul Republicii Moldova (trecere tranzit);

b) orice persoană juridică sau formă organizatorică cu statut de persoană fizică care nu corespunde cerințelor pct.5) lit.b).

7) *Întreprinzător individual* – persoana fizică, înregistrată în modul stabilit, care desfășoară activitate de întreprinzător fără a constitui o persoană juridică.

8) *Gospodărie țărănească (de fermier)* – întreprindere agricolă, cu statut de persoană fizică, constituită în conformitate cu legislația.

10) *Acționar* – orice persoană proprietar al unei sau mai multor acțiuni ale unei societăți pe acțiuni.

11) *Asociat* – orice persoană care posedă o cotă-parte în capitalul unei persoane juridice.

12) *Persoană interdependentă* – membru al familiei contribuabilului sau persoana care controlează contribuabilul, este controlat de contribuabil sau se află împreună cu acesta sub controlul unui terț. În sensul prezentului punct:

a) *familia contribuabilului* include: soția (soțul) contribuabilului; părinții contribuabilului; copiii contribuabilului și soții (soțiile) lor; bunicii contribuabilului; nepoții (nepoatele) contribuabilului și soțiile (soții) lor; frații și surorile contribuabilului și soțiile (soții) lor; străbunicii contribuabilului; strănepoții contribuabilului și soții (soțiile) lor; frații și surorile părinților contribuabilului și soțiile (soții) lor; nepoții (nepoatele) contribuabilului de pe frate (soră) și soțiile (soții) lor; frații și surorile bunicii contribuabilului și soțiile (soții) lor; copiii fraților și surorilor părinților contribuabilului și soțiile (soții) lor; copiii nepoților (nepoatelor) contribuabilului de pe frate (soră) și soții (soțiile) lor; precum și persoanele enumerate din partea soției (soțului) contribuabilului;

b) prin *control* se înțelege posesia (directă sau prin una ori mai multe persoane interdependente) a cel puțin 50% din capitalul sau din drepturile de vot ale unei persoane. În acest caz, persoana fizică este considerată posesor al tuturor cotelor de participare în capital, cote ce aparțin, în mod direct sau indirect, membrilor familiei sale.

13) *Agent economic* – orice persoană ce desfășoară activitate de întreprinzător.

14) *Organizație necomercială* – persoană juridică a cărei activitate nu are drept scop obținerea venitului și care nu folosește vreo parte din proprietate sau din venit în interesele vreunui membru al organizației, ale unui fondator sau ale unei persoane particulare.

15) *Reprezentanță permanentă sau bază fixă* – loc fix de afaceri prin care nerezidentul desfășoară, integral sau parțial, activitate de întreprinzător în Republica Moldova, fie direct, fie printr-un agent cu statut dependent, inclusiv:

a) un loc de conducere, o filială, o reprezentanță, o secție, un oficiu, o fabrică, o uzină, un magazin, un atelier, precum și o mină, o sondă petrolieră sau

de gaze, o carieră sau orice alt loc de extracție a resurselor naturale sau de cultivare a culturilor agricole;

b) un șantier de construcție, un proiect de construcție, asamblare sau montaj ori activități de supraveghere tehnică, deservire și exploatare a utilajului legate de acestea, numai dacă asemenea șantier, proiect sau activități continuă pentru o perioadă mai mare de 6 luni;

c) comercializarea mărfurilor din depozite amplasate pe teritoriul Republicii Moldova și care aparțin nerezidentului sau sînt arendate de acesta;

d) prestarea altor servicii, desfășurarea altor activități, în decursul unei perioade mai mari de 3 luni, cu excepția celor tratate ca reprezentanță, potrivit pct.20), precum și a muncii conform contractului (acordului) de muncă și activității profesionale independente, dacă prezentul cod nu prevede altfel;

e) desfășurarea în Republica Moldova a oricărei activități, care corespunde uneia din condițiile prevăzute la lit.a)-d), de către un agent cu statut dependent sau menținerea de către acest agent în Republica Moldova a unui stoc de produse sau mărfuri din care livrează produse sau mărfuri în numele nerezidentului.

În înțelesul prezentului cod, reprezentanța permanentă a unei persoane fizice nerezidente se consideră a fi baza fixă.

16) *Activitate de întreprinzător, afacere (business)* – orice activitate conform legislației, cu excepția muncii efectuate în baza contractului (acordului) de muncă, desfășurată de către o persoană, avînd drept scop obținerea venitului, sau, în urma desfășurării căreia, indiferent de scopul activității, se obține venit.

17) *Servicii* – servicii materiale și nemateriale, de consum și de producție, inclusiv darea proprietății în arendă, transmiterea drepturilor privind folosirea oricăror mărfuri; lucrări de construcții și montaj, de reparație, de cercetări științifice, de construcții experimentale și alte lucrări.

18) *Contract de leasing financiar* – orice contract de leasing care îndeplinește cel puțin una din următoarele condiții:

a) riscurile și beneficiile aferente dreptului de proprietate asupra bunului care face obiectul leasingului să fie transferate locatarului la momentul încheierii contractului de leasing;

b) suma ratelor de leasing să reprezinte cel puțin 90% din costul de intrare al bunului dat în leasing;

c) contractul de leasing să prevadă expres transferul către locatar, la momentul expirării contractului, al dreptului de proprietate asupra bunului care face obiectul leasingului;

d) perioada de leasing să depășească 75% din durata de funcționare utilă a bunului care face obiectul leasingului.

Din punct de vedere fiscal, în cazul leasingului financiar, locatarul este tratat ca proprietar al bunurilor primite în leasing.

19) *Contract de leasing operațional* – orice contract de leasing care nu îndeplinește nici una din condițiile contractului de leasing financiar.

20) *Reprezentanță* – desfășurarea de către nerezident în Republica Moldova a genurilor de activitate cu caracter pregătitor, auxiliar sau de alt caracter, în lipsa criteriilor de reprezentanță permanentă, prevăzute la pct.15). La genurile de activitate cu caracter pregătitor, auxiliar sau alt caracter, în particular, se atribuie:

a) utilizarea de instalații, exclusiv, în scopul depozitării sau expunerii produselor sau mărfurilor ce aparțin nerezidentului;

b) menținerea unui stoc de produse sau mărfuri ce aparțin nerezidentului, exclusiv în scopul depozitării sau expunerii;

c) menținerea unui stoc de produse sau mărfuri ce aparțin nerezidentului, exclusiv în scopul prelucrării de către o altă persoană;

d) menținerea unui loc fix de afaceri, exclusiv în scopul achiziționării mărfurilor de către nerezident;

e) menținerea unui loc fix de afaceri, exclusiv în scopul colectării și/sau distribuirii de informații, marketingului, publicității sau cercetării pieței mărfurilor (serviciilor), realizate de către nerezident, dacă asemenea activitate nu reprezintă o activitate de bază (obișnuită) a nerezidentului;

f) menținerea unui loc fix de afaceri în scopul semnării de către o persoană din numele nerezidentului a contractelor, dacă semnarea contractelor se efectuează în conformitate cu instrucțiunile detaliate în scris ale nerezidentului;

g) desfășurarea activității prevăzute la pct.15) lit.b), care nu depășește 6 luni.

21) *Piață* – sistem de relații economice ce se formează în procesul producției, circulației și distribuirii mărfurilor, prestării serviciilor, precum și circulației mijloacelor bănești, care se caracterizează prin libertatea subiecților la alegerea cumpărătorilor și vânzătorilor, determinarea prețurilor, formarea și folosirea resurselor.

22) *Piața comerțului cu ridicata (angro)* – tip de piață în cadrul căreia mărfurile, serviciile, de regulă, se comercializează de către unele persoane altor persoane ce desfășoară activitate de întreprinzător, care ulterior utilizează mărfurile, serviciile în procesul de producție sau le comercializează pe piața comerțului cu amănuntul.

23) *Piața comerțului cu amănuntul* – tip de piață în cadrul căreia mărfurile, serviciile se comercializează populației pentru consum final.

24) *Piață cu reducere* – tip de piață în cadrul căreia oferta depășește cererea ori se comercializează mărfuri, servicii ce nu corespund standardelor de calitate sau sînt deteriorate în urma calamităților naturale, a catastrofelor, a altor evenimente excepționale care au avut loc ori vânzătorul are dificultăți financiare condiționate de insolvabilitate temporară, de lichidare sau de faliment, ori există alte situații

similare când mărfurile, serviciile se oferă spre vânzare la un preț mai mic decât cel stabilit pe piață.

25) *Piață închisă* – tip de piață în cadrul căreia comercializarea mărfurilor, serviciilor se efectuează între coproprietari sau persoane interdependente. Prețurile de pe piața închisă nu constituie o dovadă a prețurilor de piață.

26) *Preț de piață, valoare de piață* – prețul mărfii, serviciului, format prin interacțiunea cererii și ofertei pe piața comerțului cu ridicata a mărfurilor, serviciilor identice, iar în cazul lipsei mărfurilor, serviciilor identice – în urma tranzacțiilor încheiate între persoanele ce nu sînt coproprietari sau persoane interdependente pe piața respectivă a comerțului cu ridicata. Tranzacțiile între coproprietari sau persoanele interdependente pot fi luate în considerare numai cu condiția că interdependența acestor persoane nu a influențat rezultatul tranzacției.

Drept surse de informație despre prețurile de piață, la momentul încheierii tranzacției, servesc:

a) informația organelor de stat de statistică și a organelor care reglementează formarea prețurilor; iar în cazul lipsei acesteia –

b) informația despre prețurile de piață, publicată în presă sau adusă la cunoștința opiniei publice prin intermediul mijloacelor de informare în masă; iar în cazul lipsei acesteia –

c) informația oficială și/sau dată publicității despre cotările bursiere (tranzacțiile care au avut loc) la bursa cea mai apropiată de sediul (domiciliul) vânzătorului (cumpărătorului), iar în cazul lipsei tranzacțiilor la bursa menționată ori comercializării (procurării) la o altă bursă – informația despre cotările bursiere ce au avut loc la această altă bursă, precum și informația despre cotările valorilor mobiliare de stat și ale obligațiunilor de stat.

Contribuabilul are dreptul să prezinte Serviciului Fiscal de Stat informația, din alte surse, despre prețurile de piață la momentul transmiterii mărfurilor, serviciilor, iar ***** are dreptul să folosească informația prezentată dacă există motive de a o considera veridică.

27) *Discont* – reducere din prețul mărfii, serviciului, valutei străine și al altor active financiare.

28) *Cod fiscal* – număr personal de identificare al contribuabilului, atribuit în modul stabilit de prezentul cod. Se consideră cod fiscal și nu necesită atribuire în modul prevăzut de prezentul cod:

a) numărul de identificare de stat atribuit de entitatea abilitată cu dreptul de înregistrare de stat și indicat în decizia de înregistrare a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali supuși înregistrării de stat, conform prevederilor Legii nr.220-XVI din 19 octombrie 2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali;

b) numărul de identificare de stat atribuit de entitatea abilitată cu dreptul de înregistrare de stat și indicat în certificatul de înregistrare a persoanelor juridice supuse înregistrării de stat, conform prevederilor Legii nr.837-XIII din 17 mai 1996 cu privire la asociațiile obștești;

c) codul personal (IDNP) indicat pe versoul buletinului de identitate al persoanei fizice cetățean al Republicii Moldova;

d) seria și numărul pașaportului persoanei fizice cetățean al Republicii Moldova care nu dispune de buletin de identitate, iar dacă nu deține nici pașaport, codul fiscal reprezintă seria și numărul certificatului de naștere sau al altui act de identitate;

e) codul personal (IDNP) indicat pe versoul permisului de ședere al persoanei fizice cetățean străin sau apatrid care deține obiecte impozabile pe teritoriul Republicii Moldova sau care are obligații fiscale, iar în cazul lipsei permisului de ședere, codul fiscal reprezintă seria și numărul (fără spații) al pașaportului persoanei respective din țara de origine.

29) *Subdiviziune* – unitate structurală a întreprinderii, instituției, organizației (filială, reprezentanță, sucursală, secție, magazin, depozit etc.), situată în afara locului ei de reședință de bază, care exercită unele din atribuțiile acesteia.

30) *Cod al subdiviziunii* – număr atribuit de ***** subdiviziunii contribuabilului în modul stabilit de *****. Procesul de atribuire a numărului de către ***** va avea loc în baza analizei cererii și a copiilor de pe documentele prin care se confirmă constituirea subdiviziunilor prezentate de contribuabili. Nu este necesară prezentarea altor documente de către contribuabili sau emiterea documentelor (certificatelor, autorizațiilor, confirmărilor etc.) de către *****.

32) *Datorie compromisă* – creanță care este nerambursabilă în cazurile în care:

a) agentul economic lichidat nu are succesori de drepturi;

b) persoana juridică sau fizică care desfășoară activitate de întreprinzător, declarată insolubilă, nu are bunuri;

c) persoana fizică care nu desfășoară activitate de întreprinzător și gospodăria țărănească (de fermier) sau întreprinzătorul individual nu are, în decurs de 2 ani din ziua apariției datoriei, bunuri sau este în insuficiență de bunuri ce ar putea fi percepute în vederea stingerii acestei datorii;

d) persoana fizică a decedat și nu mai există persoane obligate prin lege să onoreze obligațiile acesteia;

e) persoana fizică, inclusiv membrii gospodăriei țărănești (de fermier) sau întreprinzătorul individual, care și-a părăsit domiciliul nu poate fi găsită în decursul termenului de prescripție stabilit de legislația civilă;

f) există actul respectiv al instanței de judecată sau al executorului judecătoresc (decizie, încheiere sau alt document prevăzut de legislația în vigoare) potrivit căruia perceperea datoriei nu este posibilă.

Calificarea datoriei drept compromisă, în cazurile specificate mai sus, are loc doar în baza documentului corespunzător prin care se confirmă apariția circumstanței respective de implicare într-o formă juridică în condițiile legii.

33) *Facilitate (înlesnire) fiscală* – suma impozitului sau taxei nevărsată la buget sub formele stabilite la art.6 alin.(9) lit.g).

34) *Agent cu statut dependent* – orice persoană care, în baza contractului cu un nerezident:

- a) reprezintă interesele nerezidentului în Republica Moldova;
- b) acționează în Republica Moldova în numele acestui nerezident;
- c) are și, de regulă, utilizează în Republica Moldova împuternicirea de a încheia contracte sau de a coordona condițiile lor esențiale în numele nerezidentului, creînd în urma acestora consecințe juridice pentru nerezidentul dat.

35) *Agent cu statut independent* – orice persoană care nu corespunde cerințelor pct.34);

36) *Servicii profesionale* – activități independente de ordin științific, literar, artistic, educativ sau pedagogic, precum și activități independente ale inginerilor, arhitecților, auditorilor și contabililor, desfășurate în conformitate cu legislația în vigoare. Prevederile prezentului punct nu se extind asupra persoanelor menționate la pct.36²⁾ și la 36³⁾.

36¹⁾ *Activități independente* – activități de comerț desfășurate de către o persoană fizică rezidentă doar în mod individual, fără a constitui o formă organizatorico-juridică, în urma desfășurării cărora se obține venit.

36²⁾ *Activitate profesională în sectorul justiției* – activitate permanentă desfășurată în cadrul formelor de organizare a activității prevăzute de lege de către avocat, avocat-stagiar, notar public, executor judecătoresc, administrator autorizat, mediator, expert judiciar în cadrul biroului de expertiză judiciară.

36³⁾ *Activitate profesională în domeniul sănătății* – exercitare independentă a profesiei de medic în una dintre formele de organizare a activității profesionale prevăzute de Legea ocrotirii sănătății nr.411/1995.

38) *Campanie promoțională* – modalitate de promovare a vânzărilor prin organizarea de concursuri, jocuri, loterii anunțate public și desfășurate pe o perioadă de timp limitată, cu acordarea de cadouri, premii, câștiguri.

39) *Mare contribuabil* – contribuabilul identificat conform criteriilor de selectare a marilor contribuabili, elaborate de către *****, și inclus în Lista agenților economici – mari contribuabili.

40) *Echipamente de casă și de control* – mașinile de casă și de control cu memorie fiscală, alte sisteme informatice, ce includ dispozitive electronice (de tip

terminal de plată în numerar, terminal cash-in, aparat de schimb valutar, precum și altele ce dispun de un program de aplicație dedicat și identificabil) cu funcții de mașini de casă și de control, destinate pentru înregistrarea operațiunilor de casă (în numerar), păstrarea, imprimarea, criptarea și transmiterea la serverul Serviciului Fiscal de Stat a informației financiare gestionate, care asigură protecția algoritmilor de lucru și a datelor înregistrate de modificarea nesancționată.

40¹⁾ *Instrument de plată* – dispozitiv (dispozitive) personalizat (e) (card de plată, telefon mobil etc.) și/sau orice serie de proceduri (tehnice – coduri PIN, TAN, alte tipuri de coduri, login/parolă etc. sau funcționale – transfer de credit, debitare directă) convenite între utilizatorul serviciilor de plată și prestatorul de servicii de plată și folosite de utilizatorul serviciilor de plată pentru a iniția un ordin de plată.

41) *An fiscal* – an calendaristic, care începe cu 1 ianuarie și se termină cu 31 decembrie.

42) *Certificat de atribuire a codului fiscal* – document care confirmă luarea la evidența fiscală. Certificatul de atribuire a codului fiscal se eliberează în modul stabilit de prezentul cod, cu excepția contribuabililor pentru care codul fiscal este cel atribuit în conformitate cu pct.28) lit.a), b), c), d) și e).

44) *Mostre de mărfuri* – orice articol care reprezintă un tip de marfă ale cărui mod de prezentare și cantitate, pentru mărfuri de același tip, nu permit folosirea sa în alte scopuri decât pentru obținerea de comenzi pentru mărfuri de tipul celor pe care le reprezintă.

45) *Soluție fiscală individuală anticipată* – act administrativ emis de ***** în vederea soluționării cererii unei persoane fizice și persoane juridice care desfășoară activitate de întreprinzător referitoare la aplicarea legislației fiscale asupra unei (unor) situații și/sau tranzacții viitoare specifice.

46) *Locuință de bază* – locuință care întrunește cumulativ următoarele condiții:

- a) este proprietatea contribuabilului în decurs de cel puțin 3 ani;
- b) constituie domiciliul/reședința contribuabilului în decursul ultimilor 3 ani până la momentul înstrăinării.

Articolul 8. Drepturile și obligațiile contribuabilului

(1) *Contribuabilul are dreptul:*

a) să obțină pe gratis de la ***** și serviciul de colectare a impozitelor și taxelor locale informații despre impozitele și taxele în vigoare, precum și despre actele normative care reglementează modul și condițiile de achitare a acestora;

b) să se bucure de o atitudine corectă din partea organelor cu atribuții de administrare fiscală și a persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora;

c) să-și reprezinte interesele în organele cu atribuții de administrare fiscală personal sau prin intermediul reprezentantului său;

d) să direcționeze anual un quantum procentual de 2% din suma impozitului pe venit calculat anual la buget către beneficiarii desemnării procentuale potrivit art.15² dacă nu are datoriile la impozitul pe venit pentru perioadele fiscale anterioare;

e) să obțină amânarea, eșalonarea, trecerea în cont a impozitelor în modul și în condițiile prevăzute de prezentul cod;

e¹) să solicite și să obțină de la ***** soluția fiscală individuală anticipată în modul și în condițiile prevăzute de prezentul cod;

f) să prezinte organelor cu atribuții de administrare fiscală și persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora explicații referitoare la calcularea și achitarea impozitelor și taxelor;

g) să conteste, în modul stabilit de legislație, deciziile, acțiunile sau inacțiunea organelor cu atribuții de administrare fiscală și ale persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora;

h) să beneficieze de alte drepturi stabilite de legislația fiscală;

i) să beneficieze de facilitățile fiscale, la care are dreptul conform legislației fiscale, pe perioada fiscală în care a întrunit toate condițiile stabilite.

(2) *Contribuabilul este obligat:*

a) să respecte modul stabilit de înregistrare (reînregistrare) de stat și de desfășurare a activității de întreprinzător;

b) să se pună la evidență la subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat în a cărei rază își are sediul stabilit în documentele de constituire (înregistrare) și să primească certificatul de atribuire a codului fiscal. Aceste prevederi nu se aplică persoanelor al căror număr de identificare de stat reprezintă codul fiscal, cu excepția contribuabililor pentru care codul fiscal este cel atribuit în conformitate cu art.5 pct.28) lit.a), b), c), d) și e). Contribuabilii care sînt înregistrați de către organele abilitate cu dreptul de înregistrare de stat se iau la evidența subdiviziunii respective a Serviciului Fiscal de Stat conform informației prezentate de către aceste organe;

c) să țină contabilitatea conform formelor și modului stabilit de legislație, să întocmească și să prezinte Serviciului Fiscal de Stat și serviciului de colectare a impozitelor și taxelor locale dările de seamă fiscale prevăzute de legislație, să asigure integritatea documentelor de evidență în conformitate cu cerințele legislației, să efectueze încasările bănești în numerar prin intermediul echipamentelor de casă și de control, respectînd reglementările aprobate de Guvern, inclusiv Lista genurilor de activitate al căror specific permite efectuarea încasărilor bănești în numerar fără aplicarea mașinilor de casă și de control;

d) să prezinte informații veridice despre veniturile rezultate din orice activitate de întreprinzător, precum și despre alte obiecte ale impunerii;

e) să achite la buget, la timp și integral, ținând cont de prevederile art.7 alin.(5), sumele calculate ale impozitelor și taxelor, asigurând exactitatea și veridicitatea dărilor de seamă fiscale prezentate;

f) în caz de control al respectării legislației fiscale, să prezinte, la prima cerere, persoanelor cu funcții de răspundere ale organelor cu atribuții de administrare fiscală documentele de evidență, dările de seamă fiscale și alte documente și informații privind desfășurarea activității de întreprinzător, calcularea și achitarea la buget a impozitelor și taxelor și acordarea facilităților, să permită accesul, în cazul ținerii evidenței computerizate, la sistemul electronic de contabilitate;

f¹) în caz de solicitare a soluției fiscale individuale anticipate, să prezinte Serviciului Fiscal de Stat, la prima cerere, informații veridice, documente, explicații și/sau probe suplimentare privind activitatea desfășurată, privind situațiile și/sau tranzacțiile viitoare;

g) în caz de control al respectării legislației fiscale, să asigure persoanelor cu funcții de răspundere ale organelor cu atribuții de administrare fiscală accesul liber în spațiile de producție, în depozite, în localurile de comerț, în alte încăperi și locuri (cu excepția încăperilor utilizate exclusiv ca spațiu locativ) pentru inspectarea lor în scopul verificării autenticității datelor din documentele contabile, din dările de seamă, din declarațiile fiscale, din calcule, precum și a verificării îndeplinirii obligațiilor față de buget;

h) să asiste la efectuarea controlului privind respectarea legislației fiscale, să semneze actele privind rezultatul controlului, să dea explicații în scris sau oral;

i) în caz de calculare greșită și determinare incorectă de către ***** a sumei impozitului, penalității, dobânzii sau amenzii, să dovedească acest lucru prin documente justificative;

j) să îndeplinească deciziile adoptate de organele cu atribuții de administrare fiscală și alte organe investite cu funcții de control pe marginea rezultatelor controalelor efectuate, respectând cerințele legislației fiscale;

k) să îndeplinească alte obligații prevăzute de legislația fiscală.

(3) În caz de absență a conducătorului întreprinderii, obligațiile prevăzute la alin.(2) lit.f) și g) sînt îndeplinite de alte persoane cu funcții de răspundere, gestionare ale subiectului impunerii, în limitele competenței lor.

Articolul 101. Modul de calculare și achitare a T.V.A.

(1) Subiecții impozabili stipulați la art.94 lit.a) sînt obligați să declare, conform art.115, și să achite la buget pentru fiecare perioadă fiscală, stabilită conform art.114, suma T.V.A., care se determină ca diferență dintre sumele T.V.A. achitate sau ce urmează a fi achitate de către cumpărători (beneficiari) pentru mărfurile, serviciile livrate lor și sumele T.V.A. achitate sau ce urmează a fi achitate furnizorilor la momentul procurării valorilor materiale, serviciilor (inclusiv

T.V.A. la valorile materiale importate) folosite pentru desfășurarea activității de întreprinzător în perioada fiscală respectivă, ținându-se cont de dreptul de deducere conform art.102.

(2) Dacă suma T.V.A. achitată sau ce urmează a fi achitată furnizorului la procurarea valorilor materiale, serviciilor depășește suma T.V.A. primită sau care urmează să fie primită de la cumpărători (beneficiari) pentru mărfurile, serviciile livrate, diferența se reportează în următoarea perioadă fiscală și devine o parte a sumei T.V.A. ce urmează a fi achitată pe valorile materiale, serviciile procurate în această perioadă cu excepția cazurilor prevăzute la alin.(3), (5) și (6).

(3) Dacă suma T.V.A. la valorile materiale și la serviciile procurate de către întreprinderile ce produc pâine și produse de panificație, exploatațiile de producție a laptelui și întreprinderile ce prelucrează lapte și produc produse lactate depășește suma T.V.A. la livrările de pâine, produse de panificație, lapte și produse lactate, diferența se restituie din buget în limitele diferenței dintre cota-standard și cea redusă, înmulțită cu valoarea livrării ce se impozitează la cota redusă. T.V.A. se restituie în modul stabilit de Guvern, într-un termen ce nu va depăși 45 de zile.

(5) Dacă depășirea sumei T.V.A. la valorile materiale, serviciile procurate se datorează faptului că subiectul impozabil a efectuat o livrare care se scutește de T.V.A. cu drept de deducere, acesta are dreptul la restituirea sumei achitate cu care a fost depășită T.V.A. la valorile materiale, serviciile procurate și/sau la stingerea sumelor din contul restituirii impozitelor, în conformitate cu prevederile prezentului articol, ale art.103 alin.(3) și ale art.125, în limitele cotei-standard a T.V.A., stabilite la art.96 lit.a), sau cotei reduse a T.V.A., stabilite la art.96 lit.b), înmulțite cu valoarea livrării, ce se scutește de T.V.A. cu drept de deducere. Restituirea T.V.A. se efectuează în modul stabilit de Guvern, într-un termen care nu depășește 45 de zile. La exportul mărfurilor supuse accizelor, fabricate din materia primă supusă accizului, limita valorii maxime a T.V.A. apreciate spre restituire se majorează cu suma ce se apreciază prin înmulțirea cotei standard a T.V.A. la valoarea accizelor achitate furnizorilor la procurarea materiei prime utilizate la producerea mărfurilor exportate.

(6) Dacă suma T.V.A. la valorile materiale și/sau la serviciile procurate de către întreprinderile ce desfășoară activitate de leasing depășește suma T.V.A. la livrările de bunuri sau servicii efectuate în cadrul contractelor de leasing financiar și/sau operațional, diferența se restituie din buget în limitele cotei-standard a T.V.A. înmulțite cu valoarea acestor livrări de bunuri sau servicii. T.V.A. se restituie în modul stabilit de Guvern, într-un termen ce nu va depăși 45 de zile.

(7) Persoanele juridice și fizice care importă mărfuri pentru desfășurarea activității de întreprinzător achită T.V.A. pînă la sau în momentul prezentării declarației vamale, adică pînă la momentul introducerii mărfurilor pe teritoriul Republicii Moldova. Persoanele fizice care importă mărfuri a căror valoare

depășește limita neimpozabilă de 300 de euro în cazul transportului terestru sau de 430 de euro în cazul transportului aerian și maritim achită T.V.A. în funcție de valoarea impozabilă a mărfurilor (limita neimpozabilă nu micșorează valoarea impozabilă a mărfurilor).

(8) Restituirea T.V.A. conform prezentului articol se efectuează numai subiectului impozabil care dispune de decizie de restituire a T.V.A. în contul stingerii datoriilor față de bugetul public național, iar în lipsa datoriilor, la cererea subiectului impozabil, în contul viitoarelor obligații ale acestuia față de bugetul public național sau la contul bancar al subiectului impozabil respectiv.

Se interzice restituirea T.V.A. în contul stingerii datoriilor creditorilor subiectului impozabil care dispune de decizie de restituire a T.V.A., inclusiv persoanelor juridice și fizice cesionari.

Articolul 108. Termenele obligației fiscale

(1) Data calculării obligației fiscale privind T.V.A. este data livrării. Data livrării se consideră data predării mărfurilor, prestării serviciilor, cu excepția cazurilor stipulate la alin.(5)–(8).

(2) Pentru mărfuri, data livrării se consideră data predării (transmiterii) mărfurilor cumpărătorului (beneficiarului) sau dacă mărfurile sînt transportate, data livrării se consideră data la care începe transportarea, cu excepția mărfurilor de export pentru care data livrării se consideră data scoaterii lor de pe teritoriul Republicii Moldova.

(3) În cazul livrării de bunuri imobiliare, data livrării se consideră data trecerii bunurilor imobiliare în proprietatea cumpărătorului la data înscrierii lor în registrul bunurilor imobiliare.

(4) Pentru servicii, data livrării se consideră data prestării serviciului, data eliberării facturii fiscale sau data la care plata se efectuează subiectului impozabil, parțial sau în întregime, în dependență de ce are loc mai înainte.

(5) Dacă factura fiscală este eliberată sau plata este primită pînă la momentul efectuării livrării, data livrării se consideră data eliberării facturii fiscale sau data primirii plății, în dependență de ce are loc mai înainte.

(6) La efectuarea livrărilor regulate de mărfuri și servicii (energie electrică, termică, apă, gaz, arendă, locațiune, uzufruct etc.) pe parcursul unei anumite perioade de timp stipulate în contract, data livrării se consideră data predării mărfurilor, a prestării serviciului sau data primirii fiecărei plăți regulate, în funcție de ce are loc mai înainte.

(7) În cazul livrării de mărfuri și servicii în cadrul unui contract de leasing (financiar sau operațional), data livrării se consideră data specificată în contract pentru efectuarea plății. În cazul încasării plății în avans, data livrării se consideră data încasării avansului.

(8) Serviciile prestate care determină plăți succesive, precum servicii de construcție-montaj, consultanță, cercetare, expertiză și alte servicii similare, sînt considerate efectuate la data la care sînt întocmite procesele-verbale de predare-primire a lucrărilor și alte documente similare, pe baza cărora se stabilește livrarea serviciilor, sau, în funcție de prevederile contractuale, la data acceptării lucrărilor de către beneficiar.

Articolul 117. Factura fiscală

(1) Subiectul impozabil care efectuează o livrare impozabilă pe teritoriul țării este obligat să prezinte cumpărătorului (beneficiarului) factura fiscală pe livrarea în cauză. Prezentarea facturii fiscale se efectuează la momentul apariției obligației fiscale, stabilit prin art.108, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul cod. Pentru livrările impozitate conform art.104 lit.a), eliberarea facturii fiscale nu este obligatorie.

(1¹) Subiectul impozabil inclus în lista privind utilizarea obligatorie a facturii fiscale electronice (*e-factura*), aprobată de *****, la efectuarea livrării impozabile pe teritoriul țării, este obligat să prezinte cumpărătorului (beneficiarului) pentru livrarea în cauză factura fiscală electronică, eliberată în modul stabilit de *****.

(1²) La efectuarea livrării impozabile în cadrul achizițiilor publice pe teritoriul țării, subiectul impozabil este obligat să prezinte cumpărătorului (beneficiarului) pentru livrarea în cauză factura fiscală electronică (*e-factura*), eliberată în modul stabilit de *****.

(1³) Începînd cu 1 iulie 2019, la efectuarea livrării impozabile în cadrul achizițiilor publice pe teritoriul țării, subiectul impozabil este obligat să prezinte cumpărătorului (beneficiarului) pentru livrarea respectivă factura fiscală electronică (*e-factura*). Prevederile prezentului alineat nu se aplică pentru livrările de energie electrică, de energie termică, de gaz natural, pentru serviciile de comunicații electronice și serviciile comunale.

(2) Factura fiscală trebuie să includă următoarele informații:

- 1) numărul curent al facturii/facturii fiscale;
- 2) denumirea (numele), adresa și codul fiscal al furnizorului;
- 3) data eliberării facturii/facturii fiscale;
- 4) data livrării, dacă ea nu corespunde cu data eliberării facturii/facturii fiscale;

5) denumirea (numele), adresa și codul fiscal al cumpărătorului;

- 6) tipul livrării;
- 7) pentru fiecare tip de livrare de mărfuri, servicii:
 - a) cantitatea mărfii;
 - a¹) prețul de achiziție/livrare și mărimea adaosului comercial cumulativ – în cazul livrării mărfurilor social importante;
 - b) prețul unui articol de marfă fără T.V.A.;

c) cota T.V.A.;

e) suma totală a livrării de mărfuri, servicii, care urmează a fi achitată;

f) suma totală a T.V.A.

(3) Pentru vânzarea cu amănuntul și prestările de servicii în locurile special amenajate și în cadrul comerțului electronic, cu plata în numerar și/sau prin intermediul instrumentelor de plată fără numerar, eliberarea facturii fiscale nu este obligatorie (cu excepția cazurilor când este solicitată de cumpărător), dacă sînt respectate următoarele condiții:

a) subiectul impozabil ține evidența sumei primite și achitate în numerar și/sau prin intermediul instrumentelor de plată fără numerar la fiecare punct comercial și de prestări servicii cu utilizarea mașinilor de casă și de control, prin intermediul serviciilor instituțiilor financiare, ale Întreprinderii de Stat „Poșta Moldovei”, prin intermediul altor prestatori de servicii de plată. Înregistrarea prin mașina de casă și de control se efectuează în momentul primirii sumei în numerar și/sau achitării sumei cu instrument de plată fără numerar, cu excepția sumelor achitate cu instrument de plată fără numerar în cadrul comerțului electronic. La sfîrșitul fiecărei zile de lucru, în registrul mașinii de casă și de control se înscriu datele raportului de închidere zilnică a mașinii de casă și de control;

b) la sfîrșitul fiecărei zile de lucru, în documentația de evidență este înscrisă suma totală a T.V.A. pe livrările efectuate, iar în documentul de evidență a valorilor materiale procurate se introduc datele din facturile fiscale care au fost achitate în numerar și/sau prin intermediul instrumentelor de plată fără numerar.

(4) În cazul produselor digitale exportate sub formă de servicii livrate pe cale electronică și achitate prin intermediul cardurilor sistemelor internaționale de plăți, eliberarea facturii fiscale nu este obligatorie.

(5) La livrarea energiei electrice, energiei termice, apei, gazului și serviciilor către populație cu plată în numerar, inclusiv prin intermediul serviciilor instituțiilor financiare, ale Întreprinderii de Stat “Poșta Moldovei”, ale altor prestatori de servicii de plată, eliberarea facturilor fiscale de către furnizorii mărfurilor, serviciilor nu se efectuează.

Articolul 118. Evidența mărfurilor, serviciilor

(1) Fiecare subiect impozabil este obligat să țină evidența întregului volum de mărfuri, servicii livrate și a valorilor materiale, serviciilor procurate. În comerțul cu amănuntul, în sfera prestării serviciilor, subiecții impozabili sînt obligați să țină zilnic evidența tuturor mărfurilor livrate, serviciilor prestate achitate în numerar. Registrele de evidență a procurării și livrării de mărfuri, servicii trebuie întocmite în termen de o lună de la încheierea perioadei fiscale privind T.V.A.

(2) Registrul de evidență a procurării de mărfuri, servicii trebuie să includă:

- a) seria și numărul facturii fiscale și/sau seria și numărul declarației de import și/sau numărul documentului confirmativ pentru importul de servicii;
- b) data primirii facturii fiscale și/sau data din declarație în regim liber de vamă și/sau data plății T.V.A. la servicii și numărul documentului de plată;
- c) denumirea (numele) furnizorului;
- d) descrierea succintă a livrării;
- e) valoarea totală a livrării fără T.V.A.;
- f) suma totală a T.V.A..

(3) Facturile fiscale pe valorile materiale, serviciile procurate/ livrate se înregistrează în registrele respective în ordinea primirii/ eliberării lor. Facturile fiscale deteriorate sau anulate se păstrează la subiectul impozabil.

(4) Înscrierea în registrul de evidență a livrării de mărfuri, servicii trebuie să includă:

- a) seria și numărul facturii fiscale;
- b) data eliberării ei;
- c) denumirea (numele) cumpărătorului (beneficiarului);
- d) descrierea succintă a livrării;
- e) valoarea totală a livrării prezentată pentru a fi achitată fără T.V.A.;
- f) suma totală a T.V.A.;
- g) suma rabatului, dacă acesta se oferă.

(5) Pentru fiecare perioadă fiscală privind T.V.A. se ține o evidență generalizată, care include:

- a) suma T.V.A. pe valorile materiale, serviciile procurate;
- b) suma T.V.A. pe mărfurile, serviciile livrate;
- c) ajustările care influențează suma T.V.A.;
- d) suma netă a T.V.A. care trebuie achitată la buget sau suma excesivă netă a T.V.A. care urmează a fi trecută în cont;
- e) suma T.V.A. vărsată la buget;
- f) suma excesivă a T.V.A. raportată la perioada fiscală următoare;
- g) suma T.V.A. supusă rambursării de la buget.

Legea contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007.

Articolul 2. Domeniul de aplicare

Prevederile prezentei legi se aplică tuturor persoanelor juridice și fizice care desfășoară activitate de întreprinzător, organizațiilor necomerciale, inclusiv instituțiilor publice, notarilor, avocaților, mediatorilor, administratorilor autorizați și birourilor înființate de aceștia, executorilor judecătorești, precum și reprezentanțelor și filialelor întreprinderilor (organizațiilor) nerezidente, înregistrate în Republica Moldova (denumite în cele ce urmează entități), indiferent de domeniul de activitate, tipul de proprietate și forma juridică de organizare.

Articolul 7. Obligativitatea ținerii contabilității

(1) Standardele de contabilitate constituie baza Ținerii contabilității și raportării financiare de către entități și sînt parte componentă a cadrului juridic al Republicii Moldova. Pentru entitate, standardele de contabilitate sînt obligatorii și acestea se selectează în conformitate cu art.4.

(2) Entitatea este obligată să țină contabilitatea și să întocmească situațiile financiare în modul prevăzut de prezenta lege, de standardele de contabilitate, de planul de conturi contabile și de alte acte normative aprobate în conformitate cu art.11 alin.(2) lit.a).

Articolul 19. Documente primare

(1) Faptele economice se contabilizează în baza documentelor primare și centralizatoare.

(2) Documentele primare se întocmesc în timpul efectuării operațiunii, iar dacă aceasta este imposibil – nemijlocit după efectuarea operațiunii sau după producerea evenimentului.

(3) Entitatea utilizează formulare tipizate de documente primare, aprobate de Ministerul Finanțelor. În lipsa formularelor tipizate sau dacă acestea nu satisfac necesitățile entității, entitatea elaborează și utilizează formulare de documente, aprobate de conducerea ei, cu respectarea cerințelor alin.(6).

(4) Documentele primare întocmite pe suport de hîrtie sau în formă electronică au aceeași putere juridică.

(5) În cazul întocmirii documentului primar în formă electronică, entitatea, la solicitarea utilizatorului, este obligată să imprime copia documentului pe suport de hîrtie din cont propriu.

(6) Documentele primare întocmite vor conține următoarele elemente obligatorii:

- a) denumirea și numărul documentului;
- b) data întocmirii documentului;
- c) denumirea, adresa, IDNO (codul fiscal) al entității în numele căreia este întocmit documentul;
- d) denumirea, adresa, IDNO (codul fiscal) al destinatarului documentului, iar pentru persoanele fizice – codul personal;
- e) conținutul faptelor economice;
- f) etaloanele cantitative și valorice în care sînt exprimate faptele economice;
- g) funcția, numele, prenumele și semnătura, inclusiv digitală, a persoanelor responsabile de efectuarea și înregistrarea faptelor economice.

(7) La întocmirea documentelor primare, pentru persoanele neînregistrate ca subiecți ai activității de întreprinzător, respectarea prevederilor alin.(6) lit.d) nu este obligatorie.

(8) În documentele primare întocmite pentru necesitățile interne ale entității, respectarea prevederilor alin.(6) lit.c) și d) nu este obligatorie.

(9) Documentele primare primite de entitate într-o limbă străină, alta decât cea engleză și rusă, vor fi traduse în limba de stat, cu expunerea tranzacției respective.

(10) În funcție de natura faptelor economice și a tehnologiei de prelucrare a informației, persoanele prevăzute la art.13 pot include în documentele primare elemente suplimentare.

(11) Persoanele care întocmesc și/sau semnează documentele primare răspund în conformitate cu art.44.

(12) Documentele de casă, bancare și de decontare, datoriile financiare, comerciale și calculate pot fi semnate unipersonal de conducătorul entității ori de două persoane cu drept de semnătură: prima semnătură aparține conducătorului sau altei persoane împuternicite, a doua – contabilului-șef sau altei persoane împuternicite. În cazul autorităților publice, semnăturile pe documentele menționate se confirmă, după caz, prin aplicarea ștampilei. În lipsa funcției de contabil-șef, semnătura pe documentele menționate se aplică de conducătorul entității respective sau de altă persoană împuternicită.

(13) Corectări în documentele primare care justifică operațiunile de casă, bancare, de livrare și achiziție a bunurilor economice și a serviciilor nu se admit.

(14) Contabilului-șef (șeful serviciului contabil) i se interzice să primească spre executare documente privind faptele economice ce contravin actelor legislative și normative, informând despre aceasta în scris conducătorul entității. Astfel de documente se primesc spre executare numai cu indicațiile suplimentare în scris ale conducătorului entității căruia, ulterior, îi revine răspunderea pentru aceasta.

Articolul 20. Documente primare cu regim special

(1) Formularele tipizate cu regim special se utilizează în cazurile:

a) înstrăinării activelor cu transmiterea dreptului de proprietate, cu excepția valorilor mobiliare;

b) prestării serviciilor, cu excepția serviciilor financiare prestate de către instituțiile financiare, organizațiile de microfinanțare, asociațiile de economii și împrumut;

c) transportării activelor în cadrul entității dezintegrate din punct de vedere teritorial și în afara entității fără transmiterea dreptului de proprietate;

d) achiziționării activelor și serviciilor de locațiune de la furnizori – cetățeni;

e) transmiterii activelor în leasing, arendă, locațiune.

(2) Modul de editare, eliberare, procurare, păstrare, evidență și utilizare a formularelor tipizate cu regim special se stabilește de Guvern.

(3) Entitatea care desfășoară activitate de întreprinzător și dispune de un sistem de imprimare automatizat imprimă formulare tipizate cu regim special de sine stătător, cu acordul Ministerului Finanțelor, conform cerințelor prevăzute de Guvern.

(4) Pentru operațiunile de export-import al activelor și serviciilor, drept documente primare pot fi utilizate documentele aplicate în practica internațională sau cele prevăzute de contract.

(6) Emiterea mai multor documente primare pentru unele și aceleași operațiuni se interzice, cu excepția cazurilor în care unul dintre documentele primare cu regim special este factura fiscală.

Legea privind societățile pe acțiuni nr.1134-XIII din 02.04.1997.

Articolul 2. Noțiuni generale

(1) Societate pe acțiuni (denumită în cele ce urmează *societate*) este societatea comercială al cărei capital social este în întregime divizat în acțiuni și ale cărei obligații sînt garantate cu patrimoniul societății.

Articolul 3. Statutul juridic al societății

(1) Societatea este persoană juridică care își desfășoară activitatea în temeiul prezentei legi, altor acte legislative și statutului societății.

(2) Durata societății este nelimitată, dacă statutul nu prevede altfel.

(3) Societatea posedă cu drept de proprietate bunuri care sînt separate de bunurile acționarilor și se trec în bilanțul ei independent.

(4) Față de acționarii săi societatea are obligații în conformitate cu prezenta lege, cu alte acte legislative și cu statutul societății.

(5) Societatea poate în numele său să dobîndească și să exercite drepturi patrimoniale și drepturi nepatrimoniale personale, să aibă obligații, să fie reclamant și pîrît în instanța judecătorească.

(6) Societatea este în drept să desfășoare orice activități neinterzise de legislație. Anumite activități, al căror nomenclator este stabilit de legislație, societatea este în drept să le desfășoare numai în baza licenței.

(7) Societatea are dreptul să deschidă conturi bancare pe teritoriul Republicii Moldova și în străinătate.

(9) Societatea este în drept să aibă ștampile cu antet și blanchete cu denumirea sa, precum și marcă comercială (marcă de serviciu) înregistrată și alte mijloace de identificare vizuală a societății. Orice act și orice scrisoare care provine de la societate va cuprinde denumirea ei, forma juridică de organizare, sediul, numărul înregistrării de stat, mărimea capitalului social și numele conducătorului.

Articolul 4. Patrimoniul și răspunderea societății

(1) Patrimoniul societății se constituie ca rezultat al plasării acțiunilor, al activității sale economico-financiare și în alte temeuri prevăzute de legislație.

(2) Societatea este în drept să acorde și să atragă împrumuturi în conformitate cu prezenta lege, cu alte acte legislative și cu statutul său.

(3) Societatea răspunde pentru obligațiile sale cu întregul patrimoniu ce îi aparține cu drept de proprietate.

(4) Societatea nu răspunde pentru obligațiile acționarilor săi.

(5) Societatea nu este în drept să acorde împrumuturi, precum și să ofere garanții în vederea achiziționării valorilor mobiliare proprii.

Articolul 69. Organul executiv al societății

(1) De competența organului executiv țin toate chestiunile de conducere a activității curente a societății, cu excepția chestiunilor ce țin de competența adunării generale a acționarilor sau ale consiliului societății.

(2) Organul executiv al societății asigură îndeplinirea hotărârilor adunării generale a acționarilor, deciziilor consiliului societății și este subordonat:

a) consiliului societății; și

b) adunării generale a acționarilor, dacă aceasta este prevăzut de statutul societății.

(3) Dacă consiliul societății nu a fost înființat, nu întrunește cvorumul necesar sau împuternicirile lui au încetat, atribuțiile de convocare și de desfășurare a adunării generale a acționarilor sînt exercitate de către organul executiv al societății.

(4) Organul executiv al societății poate fi colegial (comitet de conducere, direcție) sau unipersonal (director general, director). Din organul executiv al societății nu pot face parte persoanele specificate la art.31 alin.(12). Persoanele deja alese (numite) vor fi revocate din funcție.

(5) Statutul societății poate prevedea existența concomitentă a două organe executive arătate la alin.(4). În acest caz, organul executiv unipersonal îndeplinește și funcția de conducător al organului executiv colegial.

(6) Organul executiv al societății prezintă autorităților administrației publice centrale sau locale fondatoare rapoartele privind activitatea economico-financiară a societății, în care cota statului reprezintă 50% plus o acțiune, și raportul auditorului. Copia de pe raportul auditorului se prezintă Ministerului Finanțelor.

(7) Organul executiv al societății este obligat să asigure prezentarea consiliului societății, comisiei de cenzori și fiecărui membru al acestora a documentelor și a altor informații necesare pentru îndeplinirea în mod corespunzător a atribuțiilor lor.

(8) Organul executiv al societății asigură executarea deciziilor luate de către consiliul societății cu capital integral sau majoritar de stat privind asigurarea bazei tehnico-materiale și formarea programului de producție prin aplicarea principiului transparenței în efectuarea procedurilor de achiziție de bunuri, lucrări și servicii destinate acoperirii necesităților.

Articolul 70. Activitatea organului executiv al societății

(1) Organul executiv al societății funcționează în baza legislației, statutului societății și regulamentului organului executiv al societății.

(2) Conducătorul organului executiv al societății este în drept, în limitele atribuțiilor sale, să acționeze în numele societății fără procură, inclusiv să efectueze tranzacții, să aprobe statele de personal, să emită ordine și dispoziții.

(3) Ședințele organului executiv colegial al societății se convoacă de conducătorul acestuia.

(4) La ședințele organului executiv colegial al societății se întocmește proces-verbal, care va fi semnat de conducătorul acestui organ și prezentat, după caz, consiliului societății, comisiei de cenzori și societății de audit.

(5) Organul executiv al societății va prezenta trimestrial consiliului societății sau adunării generale a acționarilor rapoarte asupra rezultatelor activității sale.

(6) Împuternicirile organului executiv al societății pot fi delegate organizației gestionare în temeiul hotărârii adunării generale a acționarilor și contractului de administrare fiduciară.

(7) Organizația gestionară a societății nu poate fi persoană afiliată a societății, a regulatorului sau a societății de audit.

(8) Organizația gestionară a societății nu este în drept să încheie cu societatea alte contracte, în afară de contractul de administrare fiduciară.

Articolul 73. Persoanele cu funcții de răspundere ale societății

(1) Persoane cu funcții de răspundere ale societății sînt considerați membrii consiliului societății, organului executiv, comisiei de cenzori, comisiei de lichidare ale societății, precum și alte persoane care exercită atribuții de dispoziție în conducerea societății.

(2) Drepturile și obligațiile persoanelor cu funcții de răspundere sînt stabilite de prezenta lege, de alte acte legislative, de statutul și regulamentele societății, precum și de acordurile încheiate de aceste persoane cu societatea.

(3) Persoana cu funcții de răspundere este obligată să acționeze în interesele societății și nu este în drept să participe la capitalul și/sau activitatea organizațiilor aflate în concurență cu societatea, cu excepția societăților afiliate, dacă prezenta lege, hotărîrea adunării generale a acționarilor sau decizia consiliului societății nu prevede altfel. La luarea hotărîrii în cauză, asupra persoanei cu funcții de răspundere interesate se extind prevederile art.86 alin.(6).

(4) Persoana cu funcții de răspundere aleasă este în drept să-și dea demisia în orice moment.

(5) Persoane cu funcții de răspundere ale societății nu pot fi:

a) funcționarii publici care exercită controlul asupra activității societății, dacă actele normative nu prevăd altfel;

b) persoanele cărora, prin hotărîre a instanței judecătorești, le este interzis să dețină funcțiile respective;

c) persoanele cu antecedente penale nestinse pentru infracțiuni săvîrșite cu intenție, infracțiuni economice sau infracțiuni împotriva proprietății;

d) persoanele în privința cărora a fost instituită măsura de ocrotire judiciară sub forma ocrotirii provizorii sau sub forma tutelei.

(6) Societatea nu este în drept să acorde împrumuturi persoanelor sale cu funcții de răspundere, să fie fidejutor sau garant al obligațiilor lor.

(7) Asupra relațiilor dintre persoanele cu funcții de răspundere și societate legislația muncii se extinde în măsura în care nu este în contradicție cu prezenta lege.

(8) Persoanele cu funcții de răspundere și persoanele afiliate lor nu pot primi donații ori servicii fără plată de la societate sau de la persoanele juridice afiliate societății, cu excepția celor a căror valoare nu depășește salariul mediu pe țară.

Articolul 74. Răspunderea persoanelor cu funcții de răspundere ale societății

(1) Persoanele cu funcții de răspundere, în conformitate cu prezenta lege, cu legislația penală, contravențională și cu legislația muncii, răspund pentru prejudiciul cauzat societății.

(2) Persoanele cu funcții de răspundere ale societății poartă răspundere patrimonială și altă răspundere prevăzută de actele legislative dacă ele:

a) au condus premeditat societatea la faliment;

b) au denaturat sau au ascuns premeditat informația despre activitatea economico-financiară a societății, altă informație pe care creditorii, acționarii și autoritățile publice trebuie să o primească în conformitate cu prezenta lege și cu alte acte legislative;

c) au difuzat informație neveridică sau inducătoare în eroare, au folosit alte metode care au condus la schimbarea cursului valorilor mobiliare ale societății în detrimentul acesteia;

d) nu au convocat adunarea generală a acționarilor, încălcând prezenta lege sau statutul societății;

e) au plătit sau nu au plătit dividende sau dobânzi, alte venituri aferente obligațiunilor, încălcând prevederile prezentei legi, ale statutului societății sau ale deciziei de emiterie a acțiunilor sau obligațiunilor;

f) au achiziționat din mijloacele societății valorile mobiliare ale altor emitenți la prețuri evident mai mari decât prețul lor echitabil sau au înstrăinat valorile mobiliare ale societății la prețuri evident mai mici decât prețul lor echitabil în detrimentul societății;

g) au folosit bunurile societății în interes personal fie în interesul terților în care aceștia sînt interesați material în mod direct sau indirect;

h) au încălcat ordinea modificării capitalului social al societății;

i) au încălcat ordinea încheierii tranzacțiilor de proporții și/sau tranzacțiilor cu conflict de interese;

j) au admis încălcări, cu premeditare sau grave, ale altor prevederi ale prezentei legi sau altor acte legislative.

(3) În cazul luării de către persoanele cu funcții de răspundere ale societății a unor decizii comune care sînt în contradicție cu legislația, aceste persoane poartă în fața societății răspundere patrimonială solidară în mărimea prejudiciului cauzat.

(4) Persoana cu funcții de răspundere a societății este eliberată de răspundere patrimonială solidară pentru decizia consiliului societății sau a organului executiv colegial al societății dacă:

a) această persoană a votat contra luării deciziei de către organele de conducere respective; și

b) opinia sa separată este anexată la procesul-verbal al ședinței organului respectiv sau este consemnată în procesul-verbal.

(5) Persoanele cu funcții de răspundere ale societății nu sînt eliberate de răspundere dacă au delegat altor persoane împuternicirile lor de a lua decizii.

(6) Dacă acțiunile realizate de persoanele cu funcții de răspundere prin depășirea împuternicirilor sînt recunoscute de societate ca fiind săvîrșite în interesul ei, răspunderea pentru aceste acțiuni trece asupra societății.

Hotărârea Guvernului nr.474 din 28.04.1998 cu privire la aplicarea mașinilor de casă și control cu memorie fiscală pentru efectuarea decontărilor în numerar.

Anexa 5

pct.3

utilizator – contribuabil, parte contractantă a operațiunii economice care, potrivit legislației fiscale, are obligația să efectueze decontările bănești în numerar folosind aparatul de schimb valutar, mașina de casă și de control cu memorie fiscală și/sau terminalul cash-in;

plătitor – persoană, cealaltă parte contractantă a operațiunii economice în cadrul decontărilor bănești care poate avea și calitatea de consumator, beneficiar, cumpărător, client, pacient, creditor/împrumutător etc.;

pct.8 Utilizatorii sînt obligați:

a) să-și doteze unitățile structurale cu MCC de modele incluse în Registrul unic al mașinilor de casă și control (în continuare – Registrul unic);

b) să înregistreze/reînregistreze (să pună în evidență) MCC, în modul stabilit, la ***** și să primească Registrul MCC și Registrul asistență tehnică, care se restituie după legalizare, precum și Cartela de înregistrare a MCC perfectată în modul stabilit;

c) să țină pentru fiecare MCC cîte un registru – Registrul MCC, care se perfectează pentru fiecare an de gestiune.

Registrul MCC se autentifică la organul fiscal numai la înregistrarea/reînregistrarea acestuia.

Sumele de mijloace bănești încasate se înregistrează în Registrul MCC în ordinea cronologică de apariție, conform raportului de închidere zilnică.

Dacă la sfârșitul anului de gestiune în Registrul MCC, după înscrierea informației de totalizare, a rămas spațiu nefolosit (foi curate), acest registru poate fi utilizat pentru înregistrarea încasărilor anului de gestiune imediat următor.

Contribuabilul care desfășoară unele activități în regim continuu (non-stop) și care în ziua de gestiune emite la MCC două sau mai multe rapoarte de închidere zilnică poate deschide pentru anul de gestiune două registre (semestrul I și II);

d) să încheie contracte de asistență tehnică pentru fiecare MCC cu centrele de asistență tehnică, care dețin certificatul de înregistrare în calitate de centru de asistență tehnică pentru mașinile de casă și de control cu memorie fiscală respectiv și au contracte de colaborare cu furnizorii MCC respectivi, să apeleze la serviciile acestora, prezentând Registrul de evidență a serviciilor de asistență tehnică pentru MCC (din documentația tehnică de însoțire a MCC; în continuare – Registrul asistență tehnică) în care se consemnează informații privind defecțiunea constatată, starea sigiliilor aplicate anterior, sigiliile furnizorului nou-aplicate etc.;

e) să utilizeze MCC în stare de funcționare.

MCC se consideră în stare de funcționare dacă sînt îndeplinite următoarele cerințe:

modelul MCC este inclus în Registrul unic;

regimul fiscal este lansat;

MCC asigură emiterea bonurilor de casă, a benzilor de control, a rapoartelor de închidere zilnică, a rapoartelor periodice etc.;

suportul de hîrtie pe care se tipăresc documentele, precum și modul de imprimare asigură vizibilitatea și lizibilitatea lor pe perioada de păstrare;

MCC imprimă pe documente data calendaristică curentă și timpul cu deviere maximă de 15 minute de la timpul real (excepție făcînd devierea cu o oră în perioada de trecere de la ora de vară/iarnă la ora de iarnă/vară, care nu va depăși data de 20 noiembrie/aprilie a anului în curs);

sigiliile furnizorului MCC sînt aplicate în locurile stabilite, valide, nedeteriorate și elementele de identificare ale sigiliilor corespund celor consemnate în Registrul asistență tehnică;

numărul de fabricație programat în MCC este cel de pe placa de marcaj a MCC și corespunde celui din cartea tehnică.

MCC care se utilizează cu încălcarea a cel puțin uneia dintre cerințele enumerate se consideră defectată;

e¹) să utilizeze MCC care să fie sigilate de către ***** în modul stabilit.

MCC se consideră sigilată de către ***** în modul stabilit dacă sigiliile (sigiliul) Serviciului Fiscal de Stat sînt aplicate în locurile stabilite, valide,

nedeteriorate și elementele de identificare ale sigiliilor corespund celor consemnate de către ***** în Registrul asistență tehnică.

MCC care se utilizează cu încălcarea a cel puțin uneia dintre cerințele enumerate se consideră nesigilată de către *****;

f) să elibereze plătitorului bonul de casă emis de MCC pentru operațiunea economică efectuată, care trebuie să corespundă sumei real achitate, iar la cererea plătitorului – să completeze și să elibereze factură sau alt document primar cu regim special în conformitate cu actele normative în vigoare;

g) în toate cazurile când utilizarea MCC este temporar imposibilă (din cauza defectării, deconectării rețelei electrice etc.), să suspende activitatea sau să reorganizeze lucrul în continuare, eliberând plătitorilor bonuri de plată.

În activitățile de schimb valutar în numerar cu persoanele fizice, precum și în activitățile de jocuri de noroc, în toate cazurile când MCC nu este funcțională, activitatea se suspendă.

În alte cazuri, durata suspendării activității și a utilizării bonurilor de plată se reglementează prin deciziile Comisiei interdepartamentale pentru mașinile de casă și control.

În Registrul MCC se consemnează data, ora și cauza care a determinat întreruperea aplicării acesteia.

Expedierea la reparație a MCC defectate, precum și primirea acesteia de la reparație, se efectuează prin intermediul Serviciului Fiscal de Stat la care este ținută în evidență;

h) să afișeze la vedere anunțuri despre obligativitatea prezenței bonurilor de casă la examinarea reclamațiilor consumatorilor și cererea de a prelua și păstra bonurile de casă. În cazul în care la operațiunea economică se anexează și alte documente probatoare, anunțurile vor face referire la acestea;

i) să exploateze mașinile de casă și control conform Regulamentului cu privire la modul de exploatare a mașinilor de casă și control cu memorie fiscală;

j) să asigure păstrarea documentației de exploatare pe toată perioada de exploatare a MCC, iar a rapoartelor de închidere zilnică (lipite în Registrul MCC) și a benzilor de control - nu mai puțin de 4 ani de la momentul emiterii acestora;

k) să scoată din evidență și din exploatare, în modul stabilit, MCC de modelele excluse din Registrul unic;

k¹) să informeze în scris ***** despre sistarea activității unității structurale în care este înregistrată MCC;

l) să ofere colaboratorilor organelor abilitate cu funcții de control, în limitele competențelor acestora, acces liber la MCC, la informația și documentația de exploatare a lor;

m) în cazul suspendării, din diferite motive, a activității prin aparatele de schimb valutar, băncile licențiate, casele de schimb valutar și hotelurile titulari de

licențe ai Băncii Naționale a Moldovei informează în scris organul fiscal despre aceasta cel târziu în următoarea zi lucrătoare.

Pct. 9.

Plătitorul prezintă, la examinarea reclamației depuse de el, precum și la cererea organelor de control în cadrul controalelor efectuate de acestea, bonul de casă (echivalentul lui) înmînat la operațiunea economică respectivă.

Hotărârea Guvernului nr.294 din 17.03.1998 cu privire la executarea Decretului Președintelui Republicii Moldova nr.406-II din 23 decembrie 1997.

Anexa nr.1.

Potrivit Nomenclatorului formularelor tipizate de documente primare cu regim special, factura fiscală reprezintă document primar cu regim special.

Colegiul reține că, așa cum rezultă din acțiune și din instrumentul de atac, obiectul prezentului litigiu reprezintă pretenția cu privire la obligarea pârâtei ***** de a elibera factura fiscală în temeiul bonului fiscal nr.0142 din 29 martie 2018 în sumă de 691,19 lei, încasarea prejudiciului și compensarea cheltuielilor de judecată pentru taxa de stat.

Colegiul relevă că la data de 29 martie 2018 la ora 18:00 pârâta SA”Supraten” prin intermediul casei nr.07 la magazinul din str. Petricani,84 din mun.Chișinău a efectuat vânzarea mărfurilor conform bonului fiscal nr.0142 în sumă totală de 691,19 lei, banii fiind achitați în numerar de o persoană fizică. (f.d.10).

Din acest punct de vedere, în accepțiunea instanței de apel, este cert faptul că la tranzacția de cumpărare a mărfurilor descrisă supra nu a participat persoana juridică *****.

Ulterior, Grîjev Daniela, pretins a fi angajată a *****, în lipsa vreunui act ce ar confirma împuternicirile de a acționa în numele *****, a solicitat de la pârîta eliberarea facturii fiscale în baza bonului fiscal nr.0142 din 29 martie 2018 în sumă de 691,19 lei.

Colegiul notează că în cadrul examinării cauzei s-a constatat că, la data de 29 martie 2018 la ora 18:00, la casa cu nr.07 din magazinul pârâtei SA”Supraten” la achitarea mărfurilor în sumă totală de 691,19 lei în numerar, *a fost prezentat cardul de reducere (DSC18) cu nr.133974* (f.d.67, 69).

La fel, din actele cauzei s-a constatat faptul că **cardul de reduceri (DSC18) cu nr.133974 în magazinele SA”Supraten”** a fost oferit la data de 15.03.2017, **persoanei fizice *******, împrejurare reflectată în evidența contabilă a pârâtei-intimate(f.d.68).

În același timp, potrivit informației contabile a pârâtei cu privire la efectuarea vânzărilor mărfurilor în perioada lunilor aprilie 2018 – august 2018, se confirmă **că persoana juridică SRL”Inima Codrului” deține un alt card de reduceri (DSC20) cu nr.90353, oferit anterior de SA”Supraten”** și în perioada

menționată la achitarea mărfurilor procurate reclamanta a prezentat anume acest card de reduceri (f.d.70-71).

Astfel, este indiscutabil faptul că la data de 29.03.2018 suma de 691,19 lei a fost achitată în temeiul cardului de reduceri DSC18 cu nr.133974, posesorul cardului fiind persoana fizică *****.

Așadar, din cumulul acestor probe instanța de apel conchide că la data de 29 martie 2018 cumpărătorul mărfurilor conform bonului fiscal nr.0142 în sumă totală de 691,19 lei, nu a fost reclamanta SRL”Inima Codrului” și nici administratorul acestui agent economic în persoana lui Gheorghe Straisteanu.

Colegiul reține că ***** a probat faptul că reclamantei i-a fost refuzat eliberarea facturii fiscale din motiv că, conform datelor deținute de pîrîta, cecul prezentat nu face parte din cumpărăturile realizate de *****.

Colegiul notează că, potrivit ordinului intern al ***** nr.383 din 24 mai 2017 „Cu privire la organizarea activității”, angajații Direcției economice și vânzări vor întocmi facturi fiscale în baza cecurilor prezentate, care nu depășesc 7(șapte) zile calendaristice de la data achitării și, totodată, în baza acestui ordin este prevăzut că cecurile prezentate pentru întocmirea facturii fiscale se acceptă doar cu condiția prezentării cartelei de cumpărător a agentului economic respectiv.

Colegiul învederează că prin ordinul nr.750 din 28 septembrie 2017 „Cu privire la modificarea și completarea ordinului nr. 383 din 24 mai 2017”, în cazul în care agentul economic solicită eliberarea facturilor fiscale după expirarea termenului de 7 zile calendaristice, se acceptă perfectarea facturii după verificarea aparenței bonurilor prezentate.

Deci, Colegiul concluzionează că instanța de fond just a reținut faptul că reclamanta-apelantă, **în calitate de persoană juridică** și în scopul obținerii facturii fiscale, **a prezentat bonul de plată care a fost eliberat unei persoane fizice.**

În opinia Colegiului, instanța de fond temeinic a relatat că nu și-au găsit confirmare argumentele reprezentantului reclamantei precum că cumpărătorul mărfurilor, conform bonului fiscal cu nr.0142 din 29 martie 2018, a fost anume reclamanta-apelantă prin administratorul său Gh.Straisteanu, care la acel moment ar fi acționat din numele persoanei juridice SRL”Inima Codrului”.

În acest sens, instanța de apel precizează că în situația în care posesorul cardului de reduceri DSC18 cu nr.133974, în baza căruia la data de 29.03.2018 au fost efectuate cumpărături în sumă de 691,19 lei, este persoana fizică ***** și nu apelanta, din această perspectivă, trebuie de avut în vedere faptul că, în virtutea art.55 și art.68 Cod civil, un agent economic, în toate actele juridice pe care le încheie, nu poate fi confundat cu administratorul său, ori cu alți angajați-salariați și nici viceversa.

Totodată, Colegiul reliefă că apelanta nu a prezentat instanței de judecată probe în confirmarea respectării prevederilor pct.22 și 23 din Normele menționate,

în conformitate cu care, acțiunile eliberării numerarului sunt reflectate în registrul de casă a întreprinderii în care se ține evidența tuturor încasărilor și eliberărilor de numerar.

Reieșind din aceste considerente, se desprinde convingerea că apelanta pretinde la eliberarea facturii fiscale, în baza unui bon fiscal care nu-i aparține și neavînd calitate de cumpărător în tranzacția litigiată.

Respingînd apelul, Colegiul reține că, în cazul în care procurarea mărfii se face de către o persoană fizică/juridică în interesul și pentru o altă persoană juridică, acest reprezentant, la momentul procurării, urmează să prezinte împuternicirile necesare de la agentul economic beneficiar, fapt ce nu a fost respectat de către SRL "Inima Codrului".

În accepțiunea Colegiului, o altă abordare și o altă soluție, în împrejurările speței, ar conduce la crearea premizilor de fraudare a bugetului de stat, prin restituirea TVA în contul agentului economic petru pretinse operații comerciale, care în realitate nu au avut loc.

Astfel, instanța de apel, remarcă că prima instanță, corect a conchis că în situația în care bonurile prezentate de către reclamanți nu au fost eliberate pe numele persoanei juridice, iar persoana fizică nu au prezentat la momentul procurării mărfii împuterniciri din numele persoanei juridice, pretenția reclamanților privind obligarea ***** să elibereze facturi fiscale este neîntemeiată și lipsită de suport legal.

Prin urmare, Colegiul punctează faptul că, dat fiind neîntemeiate pretențiile principale cu privire la obligarea eliberării facturii fiscale, se atestă că și cerințele invocate privind repararea prejudiciului și a cheltuielilor, ca pretenții subsecvente, la fel, urmează a fi respinse ca fiind contrare legii.

Respingînd apelul ca fiind lipsit de relevanță, Colegiul pune în evidență și jurisprudența relevantă în materie similară a Curții Supreme de Justiție (a se vedea Încheierea CSJ din 21 august 2019 în dosarul nr. 2ra-1404/2019).

În această ordine de idei, în opinia instanței de apel, toate argumentele și afirmațiile invocate de către apelanții-reclamanți, citate supra, sunt vădit lipsite de suport juridic, iar instanța de apel le apreciază ca fiind inconsistente și fără raționament valabil circumstanțelor speței.

În plus, este important de remarcat faptul că apelanții-reclamanți, utilizînd calea de atac, nu au prezentat în instanța de apel probe, pe care nu a avut posibilitatea să le prezinte instanței de fond și care ar fi de natură să infirme concluziile expuse în hotărîrea contestată.

În final, instanța de apel subliniază că, contrar prevederilor art.118, 121 CPC, apelanții-reclamanți, în fața instanței de fond și de apel, nu a adus careva probe în susținerea pretențiilor la acțiune și prin urmare instanța de fond just a aplicat normele legale relevante la circumstanțele speței.

În așa împrejurări, Colegiul reiterează că concluziile primei instanțe sunt întemeiate și legale, în concordanță cu prevederile art.239 CPC, hotărârea urmează a fi menținută cu respingerea cererii de apel, ca fiind neîntemeiată.

Din aceste raționamente, în conformitate cu art.385 lit. a), 389, 390, 434 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

DECIDE:

Se respinge, din lipsă de temei, apelul declarat de *****, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 19 iunie 2019.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 19 iunie 2019, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de ***** către ***** privind obligarea eliberării facturii fiscale și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la comunicarea deciziei integrale.

Președinte, judecător

Judecător

Judecător

Muruianu Ion

Malîi Ala

Cojocaru Olga